

LUISTERGELEIDE PASSIECONCERT 2014

Heinrich Schütz (1585 Bad Köstritz bij Gera-1672) was jongenssopraan aan het hof van de landgraaf van Hesse te Kassel. Deze stelde hem in de gelegenheid om van 1609 tot 1612 bij toenmalig toonaangevend componist Giovanni Gabrieli in Venetië te studeren. Daarvan teruggekeerd werd hij organist aan het hof te Kassel en later, in 1617, werd hij kapelmeester aan het hof van Dresden. In 1628 kreeg hij verlof om nogmaals naar Venetië te gaan, nu om bij Monteverdi te studeren. De 30-jarige oorlog (1618-1648) noopte hem van hof naar hof te reizen om te kunnen voorzien in zijn levensonderhoud. Verreweg het grootste aandeel van zijn composities was bestemd voor kerkelijke aangelegenheden, hoewel hij daarnaast o.m. bijzonder mooie madrigalen schreef en een opera, *Dafne* (helaas verloren gegaan). Schütz heeft zijn (Duitstalige) koormuziek vooral in een variant van de Italiaanse Venetiaanse stijl van zijn leraren geschreven. Zijn opus 7, *Musikalische Exequien* SWV 279-281 (in opdracht geschreven voor de begrafenis van prins Heinrich Posthumus von Reuss), heeft de vorm van een Lutherse rouwmis: polyfonie, homofonie én meerkorigheid (Venetiaanse invloed) wisselen elkaar af. De Exequien zijn zeer geschikt om op Goede Vrijdag te worden uitgevoerd.

De titel '**Exequien**' verwijst naar 'in exequiis defunctorum': 'bij de uitvaart van de overledenen' uit de Romeinse liturgie. Simpel gezegd: een muzikale uitvaart! *Het is een Duitstalige, reformatorische parafrase op de Latijnse Requiem*. Prins Heinrich had – zoals in onze tijd steeds méér voorkomt – een geheel eigen ritueel bedacht voor zijn begrafenis: de 24 teksten die in gravures op zijn koperen doodskist te lezen zouden zijn, moest Schütz verwerken in zijn compositie. Deze lezen we terug in SWV 279 (Concert in Form einer teutschen Begräbnis Missa, het 1e deel van de Exequien. Het 2^e deel is een dubbelkorig motet: 'Herr, wenn ich nur dich habe', Ps. 73, 25-26). Deel 3 is een ietwat eigenaardige bewerking van 'Canticum Simeonis' ('Herr, nun lässest Du deinen Diener in Frieden fahren'): Schütz kleedt het aan met een engelenkoor op teksten uit de Openbaring van Johannes en uit het Boek der Wijsheid van Salomon.

Giovanni Battista Pergolesi (1710 - 1736) was een Italiaans componist, violist en organist. Naast opera's en instrumentaal werk schreef Pergolesi schreef ook veel kerkmuziek, waaronder een [mis](#) in F. Het is echter zijn [Stabat Mater](#), dat de meeste bekendheid geniet. Pergolesi stierf op 26-jarige leeftijd aan [tuberculose](#).

Het **Stabat Mater** (*in f klein*) is een versie van het Stabat Mater, een cyclus van gezangen over Maria die waarschijnlijk omstreeks 1300 is geschreven door Jacopone da Todi. De compositie van Pergolesi dateert uit 1736.

Het gehele werk bestaat uit 12 delen, vandaag zingen hoort u het eerste deel.

Charles Gounod (1818-1893) was de meest gevierde Franse componist van zijn tijd, vooral bekend door zijn opera's. Op jonge leeftijd verbleef hij in Rome na het winnen van de Prix de Rome in 1839. Daar kwam hij onder de indruk van de liturgische gezangen in de Sixtijnse kapel en ging hij zich verdiepen in het werk van Palestrina. Op een reis door Duitsland raakte hij bevriend met de Mendelssohn-familie die hem liet kennismaken met de muziek van

Bach. Door dit alles werd hij verregaand beïnvloed in zijn latere kerkmuzikale composities.

Les sept paroles du Christ sur la croix voor koor a cappella of met orgel) uit 1855 is daar een goed voorbeeld van. Gestoeld op de oude zeggingskracht van (homofone) soberheid heeft Gounod op oorspronkelijke wijze en met een vernieuwende harmonie de woorden van Christus aan het kruis getoonzet. Die harmoniek laat je als luisteraar alle hoeken van de kamer zien: is tegelijkertijd sober en uiterst confronterend. Zeer beeldend schildert Gounod de sferen van desolate verlatenheid ('tenebrae factae sunt': grijze deken over het land), wanhoop ('Eloï, lamma Sabachthani?': hartverscheurend geweent in de hoogte) etc. Dramatische frasen tekent Gounod met Palestrinaanse polyfone elementen.

Het laatste Woord van Jezus ('Pater, in manus tuas commendo spiritum meum' = Vader, in uw handen beveel ik mijn geest) krijgt van Gounod een ongelooflijk tere inhoud in de dubbelkorige schrijfwijze: geloof, vertrouwen en overgave strijden hier om de benijdenswaardige eer.